

Ks. Jacek Kapuściński – Częstochowa

**BIBLIOGRAFIA DUCHOWIEŃSTWA
DIECEZJI CZĘSTOCHOWSKIEJ.
PUBLIKACJE NA ŁAMACH „PRZEGLĄDU DIECEZJALNEGO”
I „KIELECKIEGO PRZEGLĄDU DIECEZJALNEGO”
W LATACH 1911–1925**

Powstanie diecezji częstochowskiej pociągnęło za sobą inkardynację do jej struktur osiemdziesięciu ośmiu księży z diecezji kieleckiej¹. Niektórzy z nich przed 1925 r. zajmowali się działalnością pisarską, publikując swoje prace m.in. na łamach takich czasopism, jak: „Gazeta Kielecka”, „Maryawita”, „Prąd”, „Przegląd Homiletyczny”, „Przegląd Katolicki” i „Tygodnik Diecezjalny” [dodatek do „Jutrzenki”]². Najwięcej jednak artykułów zamieścili w urzędowym periodyku diecezji kieleckiej, wydawanym od 1911 r. pod nazwą „Przegląd Diecezjalny”, a od 1925 r. jako „Kielecki Przegląd Diecezjalny”³. Podobnym przedsięwzięciom niewątpliwie sprzyjał profil tego czasopisma, bowiem drukowano w nim nie tylko materiały o znaczeniu urzędowym, ale również szeroką gamę treści o charakterze duszpasterskim. Te drugie miały zazwyczaj formę artykułów bądź recenzji z pogranicza teologii, historii, nauk społecznych i publicystyki. Ponadto dość rozbudowany był także dział sprawozdań,

¹ Por. J. Związek, *Dzieje diecezji częstochowskiej w okresie II Rzeczypospolitej*, Częstochowa 1990, s. 171–173.

² Por. J. Kowalski, *Marchewka Antoni*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, red. L. Grzebień, Warszawa 1983, t. 6, s. 420; J. Związek, *Zimniak Antoni*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, red. L. Grzebień, Warszawa 1983, t. 7, s. 491; D. Krzesiak-Firlej, *Księża prefekci diecezji kieleckiej 1918–1939*, Kielce 2001, s. 243; por. także, *Zamojski Wincenty*, w: *Bibliografia piśmiennictwa profesorów Seminarium Kieleckiego 1727–2001. Księga jubileuszowa*, oprac. D. Krześniak-Firlej, W. Firlej, A. Kaleta, Kielce 2002, s. 210–211.

³ Por. *Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce 1918–1944*, red. Z. Zieliński, Lublin 1981, s. 235.

reportaży i wszelkiego rodzaju informacji kościelnych⁴. Tak zatem urozmaicona oferta wydawnicza zdecydowanie wychodziła naprzeciw piszącym księżom w diecezji, toteż wielu z nich podejmowało się tego zadania. Dość wspomnieć, że do aktywności pisarskiej zachęcali sami redaktorzy czasopisma. W 1924 r. jeden z nich napisał: „(...) zwracam się do Przewielebnego Duchowieństwa parafialnego z prośbą o zabieranie głosu na łamach «Przeglądu» w sprawach praktyki duszpasterskiej, czyli proszę o czynną współpracę w dziele redakcyjnym»⁵.

Piśmiennictwo księży diecezji kieleckiej, którzy w 1925 r. zostali włączeni w skład duchowieństwa diecezji częstochowskiej, można generalnie zaszerzować w nurtach nauk teologicznych i pozateologicznych oraz publicystyki. W przypadku problematyki teologicznej zdecydowanie przeważały zagadnienia pastoralne. Poza nimi poruszano też kwestie z historii Kościoła, sztuki sakralnej, homiletyki i katechetyki. Z nauk pozateologicznych należy wymienić tylko historię powszechną. Natomiast w ramach publicystyki dominowały felietony, podejmujące aktualne problemy społeczne.

Niniejsza bibliografia zawiera wykaz publikacji księży diecezji częstochowskiej, którzy należąc przed 1925 r. do diecezji kieleckiej, zamieszczali swoje prace na łamach „Przeglądu Diecezjalnego” i „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”. Powstały w ten sposób dorobek wydawniczy bez wątpienia wpisuje się w dziedzictwo kultury umysłowej duchowieństwa, otrzymanej w spadku przez diecezję częstochowską, i to tym cenniejsze, że niektórzy z tych pisarzy w sutannach rozwijali swoje pasje po 1925 r.

I. Nauki teologiczne

1. Teologia pastoralna

Chodorowski Cz., „Dopuszczcie dziatkom przyjść do mnie”, PD 2 (1912), nr 2, s. 23–25;

Hamerling [W.], *Wrażenia z kapłańskiej mogiły*, PD 10 (1923), nr 12, s. 218;

Hendrychowski A., *J. Z. w odpowiedzi*, PD 4 (1914), nr 5, s. 72–75;

Rogójski M., *O cześć i bezpieczeństwo Najśw. S. w kościołach naszych*, PD 11 (1924), nr 8, s. 150–153;

⁴ Por. 1910–1935. *Dwudziestopięciolecie rządów J.E. Ks. Biskupa Augustyna Łosińskiego w diecezji kieleckiej*, Kielce 1935, s. 14; M. Kunowska-Porębna, *Diecezjalne czasopisma*, w: *Encyklopedia katolicka*, red. R. Łukaszyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1979, t. 3, kol. 1309–1310.

⁵ E. Gielniewski, *Czyby nie mogło być lepiej?*, „Przegląd Diecezjalny”, 11 (1924), nr 1, s. 3–4.

Rogójski M., *Zwalczanie niemoralności w parafii*, PD 11 (1924), nr 11–12, s. 234–239;

[Zamojski W.], krypt. Wuzet, *W sprawie Seminarium*, PD 1 (1911), nr 1, s. 9–11;

[Zamojski W.], krypt. Wuzet, *Źródła niewiary*, PD 1 (1911), nr 3, s. 38–39;

Z[amojski] W., *O cześć krzyża*, PD 1 (1911), nr 4, s. 56–57;

Z[amojski] W., Rec.: *Katalog informacyjny*, PD 3 (1913), nr 3, s. 48;

Z[amojski] W., *Potrzeba czasu*, PD 5 (1917/1918), nr 1, s. 11–16;

Z[amojski] W., *Nasze braki w pracy społecznej*, PD 5 (1917/1918), nr 5, s. 136–139;

Zamojski W., *Zadania Związku „Praca”*, PD 6 (1919), nr 9, s. 181–185;

Zimniak A., *Dlaczego brak kapłanów?*, PD 1 (1911), nr 13, s. 202–204;

Zimniak A., *Similia similibus curantur*, PD 6 (1919), nr 5, s. 109–113 ;

Zimniak A., *Celibat*, PD 6 (1919), nr 12, s. 241–244;

Zimniak A., *Afera mstyczowska*, PD 7 (1920), nr 1, s. 11–13;

Zimniak A., *Bractwa i stowarzyszenia religijne*, PD 7 (1920), nr 2, s. 26–28;

Zimniak A., *Sprawozdanie z kongregacji księży dziekanów diecezji kieleckiej*, PD 7 (1920), nr 6, s. 110–116;

Zimniak A., *Ujednolicenie w administrowaniu parafii*, PD 7 (1920), nr 7, s. 121–128; nr 8–9, s. 145–153;

Zimniak A., *O kulturę naszego ludu w kościele*, PD 8 (1921), nr 5, s. 94–96;

Zimniak A., *Sprawozdanie ze Zjazdu Księży Dziekanów i Delegatów Kół „Pracy”*, PD 8 (1921), nr 6, s. 119–128;

Zimniak A., *Niewyzyskana należycie placówka*, PD 8 (1921), nr 8, s. 168–171;

Zimniak A., *O świadomą i celową ofiarność*, PD 8 (1921), nr 11, s. 242–244;

Zimniak A., *O uświadomienie katolickie społeczeństwa*, PD 9 (1922), nr 4, s. 73–77;

Zimniak A., *Bethesda Nowego Zakonu*, PD 10 (1923), nr 8–9, s. 145–147;

Zimniak A., *Pióro na usługach duszpasterstwa*, PD 10 (1923), nr 11, s. 185–188;

Zimniak A., *Służby sobotnie*, PD 11 (1924), nr 2, s. 25–27;

2. Historia Kościoła

Chodorowski Cz., *Hugo Kollątaj*, PD 2 (1912), nr 4, s. 57–60;

Chodorowski Cz., *Hugo Kollątaj*, PD 2 (1912), nr 5, s. 69–72;

Chodorowski Cz., *Hugo Kollątaj*, PD 2 (1912), nr 6, s. 82–88;

W[ajzler] B., Rec., Władysław Szoldrski, *Święty Władysław, król węgierski*, Kraków 1917, s. 132, PD 5 (1917/1918), nr 4, s. 126–128;

W[ajzler] B., Rec., J.W. Opatrny, *Trybunał koronny i restauracja katolicyzmu w Polsce*, PD 5 (1917/1918), nr 11, s. 349–352;

3. Sztuka sakralna

Chodorowski Cz., *O potrzebie utworzenia Muzeum Diecezjalnego*, PD 1 (1911), nr 2, s. 29–30;

Chodorowski Cz., *Pierwsza Wystawa Współczesnej Sztuki Kościelnej im. Piotra Skargi w Krakowie*, PD 2 (1912), nr 8, s. 117–120;

Zientara F., *Odezwa w sprawie pomnika dla śp. ks. Karola Barcza*, PD 9 (1922), nr 2, s. 46–47;

4. Homiletyka

Rogójski M., *Miesiąc marzec – miesiąc św. Józefa*, PD 11 (1924), nr 3, s. 52–53;

Rogójski M., *Solatium quotidianum...*, PD 11 (1924), nr 4, s. 76–78;

Rogójski M., *O poszanowaniu Słowa Bożego. Uwagi na zbliżający się szereg odpustów*, PD 11 (1924), nr 5, s. 100–102;

5. Katechetyka

Zimniak A., *Osobistość katechety, wychowawcy-duszpasterza*, PD 5 (1917/1918), nr 10, s. 296–299;

II. Nauki pozateologiczne

1. Historia powszechna

Grzebiński W., *O krytyce monografii Chęcin napisanej przez ks. S. Stucznię*, PD 1 (1911), nr 13, s. 205–207;

III. Publicystyka

Zimniak A., *Polska wieś w dobie obecnej*, PD 6 (1919), nr 2, s. 36–38;

Zimniak A., *O prasie ludowej*, PD 9 (1922), nr 8–9, s. 137–142;

Zakończenie

W skład duchowieństwa diecezji częstochowskiej w 1925 r. weszło osiemdziesięciu ośmiu księży z diecezji kieleckiej. Wśród nich byli tacy, którzy prowadzili działalność pisarską, publikując swoje prace m.in. w „Przeglądzie Diecezjalnym”, wydawanym od 1925 r. pod nazwą „Kielecki Przegląd Diecezjalny”. Analiza bibliograficzna ich dorobku wykazała, że w pracach tych przeważały zdecydowanie problemy teologiczne. Najczęściej dotyczyły one zagadnień pastoralnych (27 artykułów). W tym miejscu nadmienić trzeba, że autorami dwudziestu dwóch tego rodzaju prac byli: ks. Wincenty Zamojski i ks. Antoni Zimniak. Nieco mniej publikacji odnosiło się do historii Kościoła (5 prac), jednak pod względem warsztatowym nie miały sobie równych. Wyszły one spod piór ks. Czesława Chodorowskiego i ks. Bolesława Wajzlera. Całość osiągnięć teologicznych zamknęły wydawnictwa z zakresu sztuki sakralnej (3 prace), homiletyki (3 prace) i katechetyki (1 praca). Natomiast z nauk pozateologicznych wymienić należy tylko jedno opracowanie, które miało charakter historyczny. Jego autorem był ks. Witalis Grzeliński. Ze względu na to, że utrzymane było ono w tonie polemicznym, należało do rzadkości na łamach całego czasopisma. Ostatnią zaś dziedzinę twórczości pisarskiej księży stanowiła publicystyka. W jej ramach jedynie dwa artykuły napisał ks. Antoni Zimniak.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż z osiemdziesięciu ośmiu księży diecezji kieleckiej, którzy w 1925 r. znaleźli się w strukturach diecezji częstochowskiej, z redakcją „Przeglądu Diecezjalnego” i „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” współpracowało dziewięć osób. Stanowiło to 10% ogółu. Z tego grona na uwagę zasługuje ks. Antoni Zimniak, który w latach 1911–1924 opublikował aż osiemnaście artykułów.